

12:00, Csütörtök (március 3.), PAX Tv

Kaszap István

portréfilm, 49 perc

"Mi a titka, mi a varázsa ennek az ifjúnak, aki 1916. március 25-én született, és akit az Úr 19 éves korában, 1935. december 17-én magához szólított? Mivel érdemelte ki, hogy felfigyeljen rá egy ország, s maga a keresztény világ és példaként álljon az ifjúság, de minden keresztény, minden ember előtt?"

TISZTELETREMÉLTÓ KASZAP ISTVÁN

November 13.

*Székesfehérvár, 1916. március 25. +Székesfehérvár, 1935. december 17.

A Soroksárról Fehérvárra elszármazott Kaszap család harmadik gyermekeként született. Két bátyja és két húga volt (Béla és József, Rózsa és Gabriella). Édesapja főellenőrként dolgozott a postán.

Első iskolaéveit Székesfehérváron a Belvárosi Elemi Iskolában, a gimnáziumot a ciszterciek Szent István gimnáziumában végezte. Tizenhat éves koráig csak annyiban tűnt ki társai közül, hogy szívesebben ministrált, nem szerette a durva diákcsoportokat és nagy gonddal törekedett állapotbeli tisztaságának megőrzésére. Gyermekkorának indulatos, makacs természetén nagy küzdelem és sok-sok kudarc után sikerült úrrá lennie. A tanulásban tudatosan nevelte magát a szorgalmas, pontos, eredményes munkára. Eleinte ugyanis -- a sok olvasás miatt -- nem jeleskedett az iskolai tennivalókban, de a hatodik gimnázium első félévében kapott meglehetősen gyenge bizonyítvány után pontos, szigorú napirend szerint készült óráról órára. Az eredmény a kitűnő érettségi volt.

E változással együtt csendesebb, elmélyültebb kezdett lenni. Kereste a magányt, ugyanakkor -- szeretetből tudatosan vállalt és mindenki felé megnyilvánuló -- szolgálatkészsége csak növekedett. Nyolcadikos gimnazista volt, amikor eldöntötte, hogy jezsuita lesz. 1934. július 31-én, Szent Ignác ünnepén lépte át a budai Manréza küszöbét. A jezsuita szabályzat szerint a novíciátus két évig tart és egyvégtében kell letölteni. Ez lett az akadályja annak, hogy István, akinek az Úr csak másfél évet adott a rendben, fogadalmas lehessen.

Gyermekkorában egészséges volt, gimnazista éve alatt sokat sportolt, sőt tornászbajnokságokat nyert. Mikor azonban a rendbe való felvételi alkalmából az orvos előtt állt, lázas volt. Mivel egyébként teljesen egészségesnek mutatkozott, az izgalomnak tudták be ezt, és nem tekintették a belépés akadályának. Hamarosan azonban betegeskedni kezdett: ismételten begyulladt a mandulája, néha annyira, hogy a hangját is elveszítette, majd az ízületeire ment a gyulladás, megdagadt a bokája, és ujjain, nyakán, arcán kelések keletkeztek. A novíciátus első hónapjaiban tökéletesen azonosult a rend célkitűzéseivel, engedelmes készséggel fogta meg előljárója kezét, hogy Krisztus számára alkalmas eszközzé formálják, de már Karácsony táján megkapta Istentől az első jeleit annak, hogy a türelemmel viselt szenvedések nagyon is szűk útván, egyedül a megfeszített Krisztus lesz az ő vezére.

A következő év már a betegség ideje: orrvérzések, gennyes mellhártyagyulladás, kelések, rosszindulatú tályogok követik egymást. Tizenkilencedik születésnapját a Vöröskereszt-kórház sebészeti osztályán műtét utáni gyengeségben tölti. Egymás után távolítják el testéből a kisebb-nagyobb tályogokat, daganatokat, melyek mindig újratermelődnek. Június közepén úgy tűnik erőre kap: a hosszú fekvéstől legyengült novícius fölkelhet és járni tanulhat, a hónap végén visszatérhet a Manrézába. Július végén azonban előlről kezdődik minden: mandulája ismét begyullad, testén újra jelentkeznek a fájdalmas, felfakadó kelések. Egyelőre egy orvos-rendtársa kezeli a folyton lázas beteget. Közben lassan-lassan szembe kell néznie a minden testi kint meghaladó szenvedéssel: előljárói minden türelmes engedménye és próbálkozása ellenére előbb-utóbb végleg el kell hagynia a rendet. Kezdi fölismerni, hogy az ő novíciátusa a mennyei Atya házábanak előszobája lesz.

Isten akaratát úgy akarja fogadni, mint legfőbb javát és boldogságát. Felírja magának egy papírra -- hogy mindig szeme előtt legyen -- Lisieux-i Szent Teréz szavait: „Emlékezzél, hogy a te szent akaratod az én nyugalmam és egyedüli boldogságom. Átadom neked magam, és félelem nélkül elalszom a te karjaid között, ó isteni Üdvözítőm”.

November 3-án búcsúzik novíciustársaitól és a rendtől. Otthon a család nagy szeretettel és megilletődött gyengédséggel fogadja az egykori tornászbajnokot, akit a betegség hónapjai után -- tizenkilenc évesen -- a lelki érettségben ősz-öregén lát viszont: nagyon szelíd, komoly és csendes, arca sápadtabb, de tekintete nyílt és derűs; egész magatartásában van valami megnevezhetetlen vonás, valami szép összeszedettség; minden szava és tette egyszerű, tiszta és formás, és valami nemes tartózkodással sosem adja át magát teljesen annak, amit tesz vagy mond. Olyan, mint azok, akik soha sincsenek egyedül, mert figyelmük egy szálát a bennük lakozó Jelenvalóhoz kötik, és mindig Isten jelenlétében járnak.

Hazaérkezése után öt nappal belázasodik, s a székesfehérvári kórházba szállítják. Két hét múlva azonban elég erőt érez magában ahhoz, hogy kivetesse manduláit, melyekhez eddig az állandó gyulladások miatt nem nyúlhattak. A műtétet december 4-én Budán, a Vöröskereszt-kórházban végzik. Tíz nap múlva gyógyultnak látszóan hagyja el a kórházat. Otthon azonban még aznap este belázasodik: 38, majd 40 fokot mutat a lázmérő. Többé semmit sem tud lenyelni. December 16-án beszállítják a helyi kórházba; előtte gyónt és fölvette az utolsó kenet szentségét.

A kórházban láza 40 fok felett van, torka mind dagadtabb, fulladozni kezd, 17-én hajnalban gégemetszést végeznek rajta. Hajnali ötkor írásban papot kér a mellette virrasztó nővértől, aki -- miután az éjszakás nővér a gyógyulásban bízva megtagadta kérését -- sietve keresi meg a kórház lelkészét. Mire visszaérkeznek, a beteg már elveszítette eszméletét. Így fogadta az utolsó áldást és a pápai föloldozást. Fél órával később átment a mennybe Urához, Istenéhez.

Utolsó üzenete -- erőtlén, kissé kusza írással -- a szüleihez szólt:

„Isten veletek! Odafele találkozunk. Ne sírjatok, mennyei születésnap ez. A jó Isten áldjon meg benneteket!”

Teste ma Székesfehérvárott, a Prohászka-émléktemplom (Vasútvidéki plébániatemplom) falához épített kriptában nyugszik. Boldoggáavatási eljárását a székesfehérvári egyházmegye megindította.

<http://www.katolikus.hu/szentek/1113-223.html>

„Nem homályosult el Kaszap István tisztelete”

December 17-én 17 órakor Spányi Antal megyéspüspök szentmisét mutatott be Kaszap István halálának 75. évfordulója alkalmából Székesfehérváron, a Prohászka-templomban.

„Nem homályosult el Kaszap István tisztelete” – kezdte beszédét Spányi Antal püspök. Sokan fordulnak hozzá nehézségeikben, betegségben. Nem véletlen, hogy egy gyógyulás után a Vatikánban éppen a négy évvel ezelőtti halálévfordulón hirdették ki: Kaszap István hősies fokon gyakorolta az erényeket. E jel amely, az Ő hiteles szent életének további bizonyítéka számunkra. Kaszap István is olyan volt, mint a többi fiatal: tanult, sportolt, tréfálkozott, de Krisztus követésében rövid élete ellenére is mindannyiunk példaképe lett. Istentől kapott jellé vált számunkra. Csöndes, Istennek átadott, imádkozó emberré vált, aki élete végén súlyos szenvedései ellenére is másoknak vigaszt tudott adni. Örök életében is közbenjáró lett, akihez megszámálhatatlanul sokan fordultak és fordulnak ma is segítségért – mondta a főpásztor.

Az ünnepi megemlékezésen Tóth Tamás, a Prohászka-templom plébánosa a következő történetet mondta el: nagyanyjától egy orosz katona Kaszap István képét felmutatva kérdezte, hogy hol a sír, mert azt mondták, hozzá kell imádkozni, hogy életben maradhasson távol a hazájától, családjától. A plébános személyes tanúságot tett arról, hogy naponta érzi Kaszap István segítségét papi munkájában; sokat jelent számára sírjánál imádkozni és találkozni imádkozó emberekkel.

A szentmise végén a résztvevők együtt imádkoztak Kaszap István mielőbbi boldoggáavatásért. A megemlékezésen sokan jelen voltak az egyházmegye papságából, a fiatalok közösségeinek képviselői, továbbá a város képviselői és számos zarándok – így a budapesti Kaszap István Alapítványtól valamint a Prohászka Imaszövetségből.

EGY EGÉSZEN MÁS MEGKÖZELÍTÉS...

Bán Ervin
Kiretusált szentkép

Hatvanöt éve, 1935 végén meghalt egy tizenkilenc éves székesfehérvári fiatalember, aki előzőleg jezsuita novícius (újonc) volt, majd különös eredetű betegsége miatt elbocsátották a rend kötelékéből. Kaszap Istvánnak hívták. Halála után nem sokkal a szentség hírét kezdték róla terjeszteni. Eleinte csak néhány egyházi ember beszélt róla, majd, a háború alatt, erőteljes világi támogatással kutatások indultak, hogy Rómának javasolhassák a kanonizálást. A vereség szakadéka felé csúszó rezsimnek szüksége volt olyan példaképre, akit mint szenvedő embert állíthatott a nép elé, hogy az is tűrve viselje a várható megpróbáltatásokat. Kaszap István kultuszát a katolikus egyházban ma középkori szellemben újraírt élettörténetével igyekeznek feléleszteni.

A rendszer bukása után még egyszer-kétszer szóba került a Kaszap „Pista” neve, aztán mintha eltűnt volna a kínok és változások zűrzavarában. 1966-ban azonban egy jeles írónk, Thurzó Gábor regényt írt róla A szent címmel, amelyből néhány évvel később színdarab is készült. A regény nagy feltűnést keltett, a színmű sikert aratott. A közelmúltban egyik részletéből tévéfilmet forgattak és mutattak be. A nyolcvanas években Balássy László írta meg újra Kaszap István életrajzát, de ő úgy, ahogyan az újra jelentkező klerikalizmus ízlésének, a hagyományos szentté történeteknek megfelelt. A könyv címe: A szeretet tanúja.

Thurzó regényében maga a „szent” mint élő személy nem jelenik meg. A regény hőse egy kanonok, akinek - főpásztora megbízásából - adatokat, bizonyítékokat kell gyűjtenie a szentté avatási eljáráshoz. Nagyon okos, nagyon becsületes ember. Bebizonyítja, hogy az egész „Kaszap-ügy” manipuláció, visszaélés egy szerencsétlen fiú balsorsával, és a politikai kurzus önmaga reklámozására akarja fölhasználni. A kanonokot hiába fenyegeti a szentjelöltet elfogadó, majd eltaszító egyházi rend, több világi méltóságos hatalmasság, hiába próbálják felbérelt zsarolóval sarokba szorítani. Állhatatosan lelkiismeretére hallgat, a vizsgálatot negatív eredménnyel zárja. Elhúzódozó harcot folytat egy papi személlyel, aki már megírta a „szent” életrajzát, több kiadásban publikálta, és nagyobb szerzői díjat zsebelt be, mint a maga regényeiért Herczeg Ferenc.

Úgy látszott, ezzel a könyvvel lezárult a „Kaszap-ügy” az irodalomban - Gregor Pista ügye, így hívják a regényben -, és lelepleződött az egyszerű katolikusok hitével és a halott emlékével való visszaélés. Az irodalom, mint ebben az országban már annyiszor, elvégezte a más feladatkörbe tartozó munkát.

Nem így történt. A szent című könyv nem elégíthette ki a konzervatív igényeket meg azoknak az óhaját, akik propagandalehetőséget láttak az ügyben. A „hiány” pótlására Balássy László vállalkozott. Könyvében - A szeretet tanúja - a cím ellenére nem találjuk a legendás szeretetnek semmilyen tanújelét. A szerző az átlagos szentéletrajz receptje szerint végigmeséli hősének rövid életét. Így születik, így nevelkedik, így hal meg egy szent. Kísértésekkel, evilági bajokkal, de töretlenül halad célja felé. A szentség igazolásának igyekezetét a szerző próbálja megtámasztani dokumentumokra való hivatkozással és néhány olyan részlettel, mely a korszerűség valamelyes látszatát adhatta. Az utóbbiak között lelhetők a hős középiskolás sportsikerei (a sport izmos része mind a nacionalista, mind a kommunista ideológiának), cserkészkedése (a dzsemborira nem mehetett el, lévén szegény szülők gyermeke), két mondat ökumenikus érzületének bizonyítására, amelyet aztán egy másik, ugyancsak a naplóból vett idézet megcáfol. („Janzenista métely.”)

Ebben az életrajzban a kegyelem hívása szólítja az érettségiző fiút egyházi pályára egy lelki gyakorlat során, és reveláció bírja rá, hogy a jezsuita rendet válassza. (Thurzó szerint

viszont az a fő ok, hogy nevelője, a ciszterci rend, nem fogadja be.) Halálos betegsége misztikus szenvedés, a szentség előgyakorlata; Balássy csak annyi racionálisat tesz hozzá ehhez, hogy esetleg orvosi műhiba is történt. Thurzó sem nevezi meg a halál okát, de az általa idézett orvos elég érthetően beszél: nemi betegség. Két évvel előbb, egy kirándulás során szedte fel a fertőzést, valószínűleg egy fertőzött lánnyal való alkalmi szexuális kapcsolatban. Ésszel gondolkodva: különös, hogy Thurzó Gábor könyve után megint lehetett Kaszap-életrajzot írni, sőt a korábbi pátozzsal, amelyet maga a pátozztalan kor is félretolt. Balássy biztosan olvasta íróársának könyvét, de érthetetlen - vagy nagyon is érthető? - buzgalommal kerüli, hogy hivatkozzék rá. A történet végén bibliográfiát ad, ebből hiányzik A szent. Ez már a szerzői korrektségre is árnyat vet. Az ő könyve a zsinat előtti „szellemiséget” próbálja új életre rázni. Kritikai észrevétele csak annyi, hogy elmarasztal néhány, meg nem nevezett túlzó és szenzációhajhász újságíró. Még egyházas szellemben is lehetett volna meggyőzőbben írni, bizonyosság rá René Bazin A Szahara szíve című könyve, amely szintén szentéletrajz, de van benne tudományos és irodalmi szűrő.

A két könyvben nem a szkeptikus tudományosság és a vallásos gondolkodás vitatkozik egymással. Thurzó katolikus író. Annak a huszadik századi katolicizmusnak a hiteles képviselője, amely szakít az áporodott áhítatoskodással, és amely François Mauriac-ot, Heinrich Böllt tarthatja irodalmi szószólójának, és amelyre a zsinat nyitott ablakot. Balássy László egy elzárt várból figyelő hőst és a világot.

„A szent” utolsó lapján, néhány héttel a második világháború befejezése után, a csaknem tíz éve halott Pista édesanyja így köszönti a könyv főhősét, a kanonokot: „Hazajött a fiam.” Mintha lidérces álomból ébredne, amelyben olyasfélélt élt át, hogy fiát hatalmukba kerítették és elszakították tőle gonosz erők.

Kaszap István (1916-1935)

19 éves fiatalemberként általános vérmérgezés következtében halt meg a székesfehérvári kórházban. Élettörténete - katolikus méltatói szerint - tulajdonképpen nincs is. Története igazából halála után kezdődött, s életének egyes tényei, megnyilvánulásai inkább csak ehhez szolgáltak hivatkozási alapul. A kisemberek közül származott, egy postai ellenőr harmadik gyermekeként született. Katolikus nevelésben részesült, a ciszterci rend székesfehérvári gimnáziumában érettségizett, majd a jezsuitákhoz jelentkezett szerzetesnövendéknek. Néhány hónap múlva azonban el kellett hagynia a rendet, mert már jelentkeztek a halálát is okozó vérképzőszervi betegségének súlyos tünetei.

Annak ellenére, hogy életében semmiféle különleges hatást nem gyakorolt tágabb környezetére, a jezsuiták alkalmasnak találták alakját, hogy követendő életeszmény megtestesítőjeként állítsák a fiatalok elé. Személye kapcsán nagy hangsúlyt kapott az aszkézis és a szenvedéskultusz propagálása, ugyanakkor mint korszerű elem szerepet kapott a sport szeretete is, mivel tizenhárom évesen dunántúli ifjúsági tornászbajnok lett. Fennmaradt jegyzeteit a szegénységkultusz szolgálatába állították, idézve a szegénység okozta erkölcsi fölényre tett megjegyzéseit, illetve a gazdagság megbélyegzését, miszerint a gazdagság „veszélyes azért, mert több bűnalkalmat rejt magában, mint a szegénység”.

Különösen kiemelt szerepet szántak neki, mint csodatevőnek. Életében ugyan semmiféle csodaszerű esemény nem fűződött hozzá, halála után azonban holttestéhez, ereklyéinek darabkáihoz, illetve a hozzá mondott imádságokhoz csodák és imameghallgatások sokaságát kapcsolták. Kultusza megteremtésére, kiterjesztésére nagy energiával törekedtek. Már nem

sokkal halála után megjelentették életrajzát Endrődy László jezsuita tollából. E munka 1943-ig tizenkét kiadást ért meg, és több mint tíz nyelvre lefordították. Minden új kiadáshoz csatolták az időközben történt újabb és újabb csodákat. Külön imádságos könyvet is megjelentettek, amely a Kaszap Istvánhoz kilenc egymást követő napon mondandó imádságokat, úgynevezett kilencedet tartalmazott. Ezt 1943-ig tizennyolc kiadásban jelentették meg. Mindezeken túlmenően külön újságot indítottak a kultusz széleskörű terjesztésére Kaszap István Lapja címmel, mely 1942 és 1948 között évente négy alkalommal, időnként 300 ezres példányszámban jelentették meg.

A népszerűsítésben az ének, a zene és a rádió eszközét is bevetették. A kultusz irányítására külön apparátust állítottak fel, a Kaszap István titkárságot. Már 1941 októberében megindították Kaszap István boldoggá és szentté avatásának egyházmegyei eljárását. A tömegek mozgósítására zarándoklatokat szerveztek az 1942-ben ünnepélyesen újratemetett Kaszap István sírjához, mely ekkor a székesfehérvári Prohászka Ottokár emléktemplom oldalfalában kapott új helyet. Évente mintegy százezer ember fordult meg a sírnál. E zarándoklatok kapcsán számos csodás gyógyulásról adtak hírt a beszámolók. Megjegyzendő, hogy egyetlen egyet sem erősített meg orvosi szakvélemény, a konkrét esetekben a válasz rendszerint az volt, hogy a vizsgálat még folyamatban van. Nemcsak gyógyító szentként, hanem az élet minden kisebb-nagyobb problémájában megoldást tartogató segítő szentként népszerűsítették, sok-sok történetet közreadva, hogy miképpen segített állást találni, lakást, jó üzletet szerezni, és ezernyi más esetben. Beszámolókat közöltek arról, hogy az orosz fronton - a Don-kanyarnál és másutt - miként rohantak előre sűrű golyózáporban egyes magyar honvédek „Kaszap István, segíts!” kiáltások közepette.

1945 után, a megváltozott hatalmi helyzethez igazodva igyekeztek folytatni a kultusz terjesztését. Sinkó Ferenc jezsuita tollából újabb életrajz látott napvilágot. Ugyanakkor XII. Pius pápa elrendelte Kaszap István szentté avatásának második, római szakaszának megindítását. Mindennek azonban az ezt követő hazai és nemzetközi politikai változások nyomán nem lett folytatása. (Kulcsár Árpád történész)